

Opgave 1 Een eigentijdse aanpak van straatoverlast en jeugdcriminaliteit

tekst 1

Meer gevoel voor de reljeugd

De strikte aanpak die ‘zero tolerance’ heet, werkt op jongeren in probleebuurtten alleen maar averechts, stellen drie criminologen. Pleidooi voor een ‘sensitieve’ (gevoelige) benadering.

**Door onze redacteur
MARGRIET OOSTVEEN**

ROTTERDAM, 7 AUG. De laatste keer was het de Utrechtse korpschef L. Vogelzang, die in mei nog pleitte voor een harde aanpak van Marokkaanse probleemjongeren in de stad. Die moesten voortaan maar berecht worden volgens het strafrecht voor volwassenen. Want, zei Vogelzang erbij: “In de Marokkaanse cultuur maakt een harde aanpak indruk.”

Vogelzangs uitspraak was niet zo heel opzienbarend in het licht van de roep om een ‘harde aanpak’ die de laatste jaren alom steeds sterker werd. Maar nu lijkt een onderzoek dat drie Groningse criminologen in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken deden, dat tij te willen keren. *Zero tolerance* werkt in probleebuurtten averechts, stellen zij. Een harde aanpak van probleemjongeren vergroot de kans op escalatie. De politie moet daarom volgens de onderzoekers ‘een meer sensitieve’ benadering ontwikkelen. Het rapport is naar alle Nederlandse politiekorpsen gestuurd.

bron: NRC Handelsblad van 7 augustus 2001

tekst 2

Probleemschets jeugdcriminaliteit

Jeugdcriminaliteit is een verzamelbegrip waaronder een grote diversiteit aan strafbare gedragingen wordt samengevat. (...)

Op basis van verschillende gegevensbronnen kan een beeld worden geschetst van de jeugdcriminaliteit. Politiecijfers over het aantal minderjarigen dat in de periode 1990-1999 in aanraking is gekomen met de politie (gehoorde verdachten) geven aan dat dit

bron: www.minjust.nl, Justitiethema's, Jeugdcriminaliteit

Groningen heeft ‘buurtregisseurs’, Amsterdam wijkagenten. Functie van beide is om de jongeren, dicht op de huid, te leren kennen en een vertrouwensband met ze op te bouwen. Maar Amsterdam heeft daarnaast óók een beleid van *zero tolerance*. En dat geeft volgens de onderzoekers de doorslag: *zero tolerance* nodigt in probleebuurtten alleen maar uit tot een krachtmeting tussen jongeren en gezag.

De criminologen leiden uit het onderzoek af dat er drie factoren zijn die het plegen van geweld in de hand werken. Allereerst lieten de jongeren blijken dat ze gewelddadig werden door gebrek aan vertrouwen in politie en justitie. ‘Rechtvaardigheid’, dat misten ze. Ten tweede bleek de kans op geweld meer aanwezig te zijn bij jongeren voor wie de eenheid van de buurt centraal stond. Hun territorium moest als het ware tegen de, onbetrouwbare, politie worden verdedigd. Ten derde speelde, het lijkt paradoxaal, een ‘behoefte aan veiligheid’ een rol. Wie in een gewelddadige buurt opgroeit, stellen de onderzoekers, ziet zich gerechtigd voor zijn eigen veiligheid op te komen. Zo ontstaan eigen regels en een straatcode. Wanneer de politie voor deze regels geen begrip toont door die van de openbare orde met harde hand op te leggen, betogen de onderzoekers, vergroot ze het risico op escalatie doordat de jongeren zichzelf en hun buurt zullen verdedigen.

aantal in deze periode is toegenomen. Vooral 1996 was een topjaar. In 1997 en 1998 was er evenwel sprake van een lichte daling, gevolgd door een lichte toename in 1999.

Om na te gaan hoe de jeugdcriminaliteit zich de afgelopen periode heeft ontwikkeld kan wellicht beter gebruik worden gemaakt van het zelfrapportage-onderzoek.

tekst 3

Streetwise

Uit onderzoek is gebleken dat steeds meer mensen zich ergeren aan vervuiling, chaos en asociaal of hinderlijk gedrag. Het gaat daarbij om groepen broodronken jongeren die in de uitgaanscentra vrijgezellenavonden houden, te veel drinken, te veel lawaai veroorzaken en gedrag aan de dag leggen dat zij in hun eigen woonbuurt niet durven te vertonen. Met name Amsterdammers kunnen een lijst aanleggen van gedrag waardoor hun woongenot of de leefbaarheid van hun buurt wordt aangetast. Het gevoel dat het allemaal wel een beetje minder kan, is vrijwel algemeen. Daarom is ons korps in 1999 begonnen met Streetwise.

Boekje

Zowel de Amsterdamse burgers als de

bron: <http://www.politie-amsterdam-amstelland.nl/onswerk/>

Amsterdamse dienders moeten aan deze nieuwe lijn wennen. Daarom bracht ons korps in 1998 voor het eerst het boekje 'Streetwise' uit. Hierin staat een opsomming van hinderlijk gedrag met daarbij de manier waarop politiemensen dit kunnen aanpakken en de boetes. Het jaar daarna werd 'Streetwise 2000' uitgebracht. Deze tweede versie legt steviger accenten op asociaal en gevaarlijk verkeersgedrag. Bovendien is meer rekening gehouden met gemeentelijke verordeningen die buiten Amsterdam gelden. Bedoeling van Streetwise is de straat terug te geven aan de burger en daarmee de leefbaarheid in onze regio te verhogen.

tekst 4

Streetwise boekje

Opmerking: Tekst 4 wordt vervolgd op pagina 4.

Hoe werkt dit boekje?

Dit boekje biedt een handleiding om hinderlijk-a-sociaal gedrag aan te pakken. Strafrecht maar ook de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) vormen daarbij effectieve middelen. Bestuur en justitie steunen ons offensief tegen de verloedering.

Met het openbaar ministerie zijn afspraken gemaakt dat politieoptreden wordt gevolgd door stevige boetes. Voor de meest ergelijke gedragingen is een lik-op-stuk-beleid ontwikkeld, zodat de straf meteen na de zonde komt.

Dit boekje bevat overtredingen die de leefbaarheid aantasten. Deze zijn openbare ruimte, woonomgeving en verkeer.

Bij elke overtreding vindt u de (wets)tekst. Soms is er een toelichting aanwezig, deze tekst is schuingedrukt. Of het wetsartikel of de toebiascode staat in de gekleurde balk. Indien mogelijk wordt de hoogte van de boete genoemd. Op de uitklapbare achterpagina vindt u uitleg over de genoemde sterren.

Bij verkeer: Zie voor juiste tarief en categorie het feitenboekje (maart 2000).

Hoofdstuk 1 Openbare ruimte 1

Hoofdstuk 2 Woonomgeving 21

Hoofdstuk 3 Verkeer 23

Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte

Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte

Regiopolitie Amsterdam-Amstelland Streetwise

Hinder van motorvoertuigen en bromfietsen

Als bestuurder van een motorvoertuig of een bromfiets onnodig geluid veroorzaken. *Waaruit bleek dit.*
m R 522

BOETE f 180,-

Afsteken van vuurwerk

Vuurwerk afsteken buiten de toegestane tijd 31.12. 10.00 uur en 1.1. 02.00 uur.
H 171

BOETE f 110,-

Voorhanden hebben vuurwerk

Vuurwerk voorhanden hebben op een publiek toegankelijke plaats. *Er mag geen sprake zijn van handel.*
H 176

BOETE f 110,-

2 Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte

Streetwise Regiopolitie Amsterdam-Amstelland

Vuil op straat

Wegwerpen van afval op straat, in de berm e.d. (bijvoorbeeld ledigen auto-asbak, wegwerpen blikje, etensresten, verpakkingen, papier e.d.).
Storten van afval in bos, park, weiland, bouwland, op terreinen e.d.
Artikel 10.2 Wet Milieubeheer jo. artikel 1a WED

BOETE

Vuil in water

Het zonder vergunning rechtstreeks wegwerpen, storten, deponeren e.d. van afval, voorwerpen e.d. in het oppervlaktewater (bijvoorbeeld etensresten, verpakking plastic, papier, fietsen, oud ijzer, laten weglopen van vloeistof in gracht/kanaal.
Artikel 1 lid 3 Wvo jo. a1 WED

BOETE

3 Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte

bron: Streetwise, Tips voor aanpak overtredingen in de openbare ruimte, 2000. Regiopolitie Amsterdam-Amstelland

Opgave 1 Een eigentijdse aanpak van straatoverlast en jeugdcriminaliteit

Bij deze opgave horen de teksten 1 tot en met 4.

In tekst 1 staat dat de Utrechtse korpschef L. Vogelzang heeft gepleit voor een harde aanpak van Marokkaanse probleemjongeren. Hij vindt dat die jongeren terecht moeten worden volgens het strafrecht voor volwassenen.

- 2p 1 Geef twee voorbeelden uit het strafrecht waaruit blijkt dat berechting volgens het volwassenenstrafrecht als een hardere aanpak beschouwd kan worden dan berechting volgens het jeugdstrafrecht.

Het streven van Justitie is om jongeren van 12 tot 18 jaar die voor een licht misdrijf in aanraking komen met de politie, niet strafrechtelijk te vervolgen.

Deze minderjarige jongeren krijgen een bepaalde maatregel of afdoening opgelegd.

- 2p 2 Hoe wordt deze maatregel of afdoening genoemd en waaruit bestaat deze maatregel of afdoening?

Een voordeel van deze manier van afdoening is dat deze minder kost dan straffen die door de rechter worden opgelegd.

- 2p 3 Geef twee andere voordelen van deze manier van afdoening boven een veroordeling door de rechter.

In tekst 1 worden twee verschillende maatregelen genoemd om repressie tegen te gaan: de inzet van buurtregisseurs of wijkagenten en het toepassen van 'zero tolerance'. Dit laatste houdt in dat de politie, die nadrukkelijk op straat aanwezig is, bij elk strafbaar feit meteen optreedt en de overtreder aanhoudt of bekeurt.

- 1p 4 Welke van de twee genoemde maatregelen is meer een voorbeeld van repressief optreden dan de ander?
- 2p 5 Welke theorie ter verklaring van crimineel gedrag ondersteunt de inzet van buurtregisseurs? Leg uit waarom.

In de regels 32-35 van tekst 1 staat de functie van een wijkagent vermeld. De politie heeft verschillende taken.

- 2p 6 Welke twee taken van de politie passen bij deze functie van de wijkagent? Licht je antwoord toe.

Behalve de politie is bij de aanpak van probleemjongeren zowel de burgemeester als het Openbaar Ministerie betrokken.

- 2p 7 A Vanuit welke verantwoordelijkheid is de burgemeester betrokken bij de aanpak van rellen?
- B Vanuit welke verantwoordelijkheid is het Openbaar Ministerie betrokken bij de aanpak van probleemjongeren?

Zie de regels 41-63 in tekst 1.

In tekst 1 komen de volgende twee soorten regels aan de orde:

- de 'eigen regels en een straatcode' van jongeren (zie regels 57-58);
- de regels van de openbare orde (zie regel 60).

- 2p 8 Noem uit de tekst twee waarden die ten grondslag liggen aan de regels van deze jongeren.
- 1p 9 Noem een waarde die ten grondslag ligt aan de regels van de openbare orde.

De straatcode van deze jongeren kan in strijd komen met rechtsregels van de openbare orde.

- 2p 10 Geef twee redenen waarom rechtsregels voorrang hebben op de straatcode van deze jongeren.

Eindexamen maatschappijleer havo 2003 - I

Typend voor een analyse bij het vak maatschappijleer is het gebruik van verschillende benaderingswijzen. Zo kun je, uitgaande van de veranderings- en vergelijkende benaderingswijze, onder meer de vragen stellen:

- is de jeugdcriminaliteit de laatste vijf jaar meer toegenomen dan in de vijf jaren daarvoor?
  - komt jeugdcriminaliteit in Nederland meer voor dan in andere vergelijkbare landen?
- 4p **11** Noem twee andere benaderingswijzen van het vak maatschappijleer en formuleer bij elke benaderingswijze een vraag over het in tekst 1 behandelde probleem.

Zie tekst 2.

- 4p **12** *A* Leg uit waarom het beter is gebruik te maken van het zelfrapportage-onderzoek (selfreport-onderzoek) dan van politiecijfers om een beeld te krijgen van de omvang van de jeugdcriminaliteit. Betrek in je antwoord een beschrijving van het zelfrapportage-onderzoek en twee nadelen van politiecijfers.
- B* Geef een reden waarom bepaalde strafbare gedragingen in het zelfrapportage-onderzoek onderbelicht zullen blijven.

Zie tekst 3 en 4.

- Het boekje 'Streetwise' biedt een handleiding om hinderlijk en asociaal gedrag aan te pakken.
- 2p **13** Leg uit waarom het in dit boekje gaat om de aanpak van *criminaliteit*. Ondersteun je antwoord met een gegeven of citaat uit tekst 4.

Zie tekst 4.

- Nederland is een rechtsstaat.
- 2p **14** Welk kenmerk van de rechtsstaat kun je afleiden uit het boekje 'Streetwise'? Licht dit kenmerk toe met een verwijzing naar de tekst.
- 4p **15** Welke twee doelen van het straffen worden beoogd met de streetwise-aanpak van hinderlijk en asociaal gedrag? Licht elk doel toe.